

ВІКОВИЙ ЮВІЛЕЙ УЖГОРОДСЬКОГО КЛІНІЧНОГО РОДИЛЬНОГО БУДИНКУ

Ганич М.М., Панаїт В.І.

Перший родильний будинок на Закарпатті був відкритий в Ужгороді в 1895 році в новозбудованому двоповерховому приміщенні на 15 ліжок, розміщений в 3-х палатах, з родильним залом, амбулаторією та аудиторією для лекцій. Директором родильного будинку був призначений А.Новак, який керував цією установою до 1 березня 1927 року, тобто 32 роки.

Цікава передісторія цієї події. Друга половина XIX сторіччя характеризується значним поширенням в нашому краї гострих інфекційних захворювань, зокрема епідемії холери. І ось в 1872 році молодого випускника медичного університету м.Буда, нашого земляка, родом із села Руське Поле Тячівського району Андрія Новака направляють в Ужгород для допомоги у боротьбі зі спалахом холери. Молодий, але настирливий лікар не міг бути байдужим до жахливого стану здоров'я населення краю. Його до глибини душі збентежили високі материнська і дитяча смертність. Безмежна синівська любов до рідного краю, крайн, сумлінна безкорислива праця, привернула увагу Ужгородської управи до перспективного лікаря, і вже через рік д-р А.Новака приймають ординатором, а через два роки, себто 1 січня 1874 року, призначають головним лікарем Публічної лікарні м.Ужгорода. Як виняткове явище, на посту головного лікаря міської лікарні перебував 55 років, з них 32 поєднував з посадою головного лікаря родильного будинку.

Вже на той час, професійна лікарська інтуїція підказувала, що зрушити з місця в кращу сторону медичну допомогу матері і дитині неможливо без фахової підготовки медичних кадрів. Так зародилась у нього ідея побудови бази для навчання акушерок та надання стаціонарної допомоги жінкам в родах.

І ось в 1895 році, тобто 100 років тому назад, за ініціативою А.Новака було збудовано і відкрито перший на Закарпатті акушерський родильний будинок з стаціонаром в поєднанні з акушерською школою.

На початку, для підготовки сільських бабок починаючи ще з 1890 року існували тримісячні курси. Їх було 5 і закінчили їх 95 кандидаток.

Далі, з 1895 року введено 5-ти місячні курси, їх було 70 і диплом отримали 1935 кандидаток.

Згодом, клінічна база стала тісною і тому в 1927-1930 рр., проводиться добудова третього поверху, двох операційних, лабораторії.

У вересні 1930 року до 80-річчя народження президента ЧСР Т.Г.Масарика, офіційно відкривається перебудований вже трьохповерховий будинок на 75 ліжок з трьома відділеннями: родильним, гінекологічним, септичним, це будинок, який і до сьогодні стоїть по вул.Капушанській, 24. З 1 жовтня 1930 року на цій клінічній базі організована 10-ти місячна школа по підготовці акушерок. Всього було 5 наборів у цю школу, яку до 1938 року закінчили 93 акушерки.

З 1 березня 1927 року, директором родбудинку був призначений новий головний лікар В.Німець. Його першим асистентом і заступником директора по навчальній роботі був акушер-гінеколог П.П.Петрецький.

Завдяки високій освіченості д-ра А.Новака, д-ра В.Німця, їх асистентів, Ужгородська державна школа була однією з кращих в Угорщині перед першою світовою війною, а пізніше і в Чехословаччині. Починаючи з 1930-го до 1938 року щорічно в стаціонарі проводились до 600 родів.

Особливого розквіту акушерська допомога як в містах так і на селі набула після визволення Закарпаття в жовтні 1944 року. В радянський час першим головним лікарем в 1944 році став П.П.Петрецький, який також виконував обов'язки обласного акушера-гінеколога і також продовжував викладання акушерства у відкритій фельдшерсько-акушерській школі. Ця школа проіснувала до 1949 року, коли її було переведено в Берегово і до сьогодні вона функціонує як Берегівське медичне училище.

В той же час родильний будинок стає клінічною базою медичного факультету Ужгородського державного університету з відкритою в 1950 р. кафедрою акушерства і гінекології. Організатором, першим завідувачим кафедрою акушерства і гінекології був проф. Бакшеев М.С. (1950-1959), якого згодом обрали членом-кореспондентом АМН. Протягом 16 років він працював головним акушером-гінекологом в Міністерстві Охорони здоров'я та завідував кафедрою столичного вузу. З 1960 до 1964 року кафедрою завідував проф. І.М. Рембез. Починаючи з жовтня 1964 року і до сьогодні протягом 30 років керує клінікою та завідує кафедрою акушерства і гінекології медфаку УжДУ професор М.М.Ганич. Якщо за перше півсторіччя на базі родильного будинку готувались тільки сільські повивальні бабки, то за останнє півстоліття на клінічній базі Ужгородського родильного будинку готуються лікарські кадри. За 45 років існування кафедри акушерства і гінекології пройшли клінічну підготовку з акушерства і гінекології понад 5.5 тисяч майбутніх лікарів, з яких біля 900 працюють акушерами-гінекологами в різних куточках України та багатьох країнах світу. З 1953 року при кафедрі відкрито аспірантуру, клінічну ординатуру, а з 1973 року - субординатуру, з 1996 року - інтернатуру із спеціальності акушерство і гінекологія.

Якщо в 1994 році на Закарпатті було 6 акушерів-гінекологів, то на кінець 1994 року їх є 214, з них майже 90% - це випускники медичного факультету Ужгородського університету.

Поступово родильний будинок розширюється до 130 ліжок і так було до 1970 року. Тоді, в зв'язку із завершенням будівництва міської клінічної лікарні, відбулась реорганізація; родильний будинок, як самостійний медичний заклад перестає існувати, а відкриваються 2 відділення на 80 ліжок (акушерське і гінекологічне) при обл. лікарні та 2 акушерські і гінекологічне відділення на 125 ліжок при Ужгородській міській клінічній лікарні.

В листопаді 1994 року було введено в дію новий сучасний модерний прекрасно оснащений акушерський корпус в міській клінічній лікарні на 104 ліжка. Це дало змогу об'єднати всю акушерську службу обласної та міської клінічної лікарень в єдиний обласний рододопомічний центр матері і дитини. Рік праці в нових умовах підтвердив своєчасність і перспективність такого організаційного рішення. Тепер на новій клінічній базі родильного будинку надається акушерська допомога не тільки мешканкам м.Ужгороду, Ужгородського району, але й пацієнтам з екстрагенітальною і важкою акушерською патологією зі всієї області.

Без перебільшення можна сказати, що на сьогодні не дивлячись на економічні труднощі, колективи кафедри акушерства і гінекології та лікарів практичної медицини належать до тих, які зберегли весь професійний потенціал і не розтратили свої кращі надбання, а трудяться ритмічно, високоерудовано, ефективно.

Не можна не наголосити, якщо за перше півстоліття стаціонарна рододопомога була платною, складала всього 1-2 %, то за післявоєнні 50 років стаціонарна рододопомога стала безкоштовною і досягла 1200%. За останні 50 років прийнято понад 100 тис. родів, проведено більше 8000 операцій, надано лікувально-консультативну допомогу лікарями жіночої консультації, понад трьома мільйонами жінок.

Для акушерської клініки завжди було притаманним творче поєднання науки і практики. За останні 45 років на клінічній базі виконано 4 докторських (М.С.Бакшеев,

І.М. Рембез, М.М.Ганич, Л.К.Єфімова), 13 кандидатських дисертацій. Надруковано понад 450 наукових статей, проведено 40 обласних, республіканських та міжнародних наукових конференцій, випущено 4 наукові збірники, 5 учбових посібників, 30 методичних рекомендацій. Розроблено і втілено в практику 60 нових методів діагностики та лікування. Знайшли своє глибоке вивчення з виходом рекомендацій в практику такі важливі проблеми як акушерські кровотечі, пізні токсикози вагітних, передчасні роди, загрожуючі стани внутрішньоутробного плоду, невідкладна оперативна допомога, онкологічна патологія та інші.

Працівники клініки очолюють наукове медичне товариство акушерів-гінекологів, яке існує 45 років, охоплює всіх акушерів-гінекологів нашої області (голова - проф. Ганич М.М., секретар - доц. В.С.Адамчук): було проведено понад 320 засідань, розібрано 1100 найбільш актуальних акушерства, гінекології, неонатології, онкогінекології, проведено 80 обласних та міжнародних науково-практичних семінарів, симпозиумів.

Відзначаючи віковий ювілей клінічного родильного будинку хочемо віддати і шану тим, хто стояв і стоїть у штурвала керівництва роботи родбудинку і клініки.

Це зокрема головні лікарі родбудинку А.Новак, В.Німець, П.П.Петрецький, Л.О.Руднева, О.В.Кравченко, В.М.Донсков. Колишні головні лікарі лікарень: обласної - В.Ф.Головатюк, А.І.Ковальов, І.Е.Цурко, міської - П.С.Ришко, його заступник Штефанець Б.Ю. Теперішнє керівництво міської клінічної бази: головний лікар - В.І.Черничко, та його заступники по лікувальній роботі - В.М.Донсков, по родопомочі - В.І.Панаїт, головний лікар обласної клінічної лікарні - І.М.Рогач та його заступник по лікувальній роботі - К.А.Орос.

Хорошими організаторами та ерудованими спеціалістами працювали і працюють завідувачі відділеннями: К.М.Сачкова, Е.С.Сегеда, І.М.Медова, І.П.Кушнірчук, Ф.М.Панаїт, Г.Ю.Рішко, В.В.Калій, О.В.Худанич, З.І.Беленька, Ф.П.Поп, Г.І.Балінт, О.О.Шеффер, О.О.Шутева, М.М.Данканич, С.П.Слободкіна, В.Л.Піріді, В.Ю.Качала, Л.І.Ляшенко; завідувачі жіночою консультацією - Г.Ю.Ришко, Г.М.Богуславська, І.І.Палюк.

На сьогодні колектив клініки складає понад 200 чоловік, з них: 30 лікарів в міській та 11 в обласній клінічній лікарнях, переважна більшість з них випускники медичного факультету УЖДУ.

На кафедрі акушерства і гінекології з курсом дерматовенерології працює 11 чоловік, які вдало поєднують лікувальну справу з науковою та педагогічною роботою: зав.кафедрою - професор Ганич М.М., доцентів 6 - Бобик Ю.Ю., Калій В.В., Адамчук В.С., Онипко В.О., Корсак В.В., Андрашко Ю.І.; асистентів - 4 Поп Ф.П., Микита В.В., Мигалина Н.А., Розумик І.І.

Через призму здобутого за минуле, наш колектив з реальністю розуміє сьогоднішнє, але з оптимізмом дивиться у майбутнє.

Наше завдання зробити посильний внесок у виконання державної програми "Збереження генофонда України" в зв'язку з наслідками Чорнобильської катастрофи, до якої залучений і наш колектив. Демографічна ситуація нас не може не турбувати, адже приріст населення в краї падає і за минулий 1994 рік досяг майже 4000. Тільки по м.Ужгороду народжуваність зменшилась за останні роки майже на 500. Але, відрадно, що за 1995 р. народжуваність по Ужгороду зросла більше як на 350.

Наші перспективи: організувати центр по реабілітації репродукції людини, швидше відкрити відділення по виходжуванню недоношених малюків. Вкрай потрібна в районі міської лікарні нова жіноча консультація. Вимагає покращення антенатальна діагностика вад та аномалій розвитку, що навряд чи можливе без чутливої доплерометричної ультразвукової апаратури.

Наш кадровий потенціал, набутий багаторічний клінічний досвід та результати наукових пошуків вселяють впевненість в успішному розв'язанні наших задумів на майбутнє.

SUMMARY

CENTENARY JUBILEE OF THE UZHGOROD CLINICAL MATERNITY HOSPITAL

Ganich M.M., Panait B.I.

The history of stationary childbirth help in Transcarpathia during 100 years is elucidated. On the base of Uzhgorod maternity hospital at the beginning the country midwives were prepared. During the last 50 years on the department of obstetrics and gynecology more than 5500 future specialists have passed the training.